

Sygn. akt IV U 491/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Joanna Król-Szymielewicz

Protokolant: Katarzyna Bakalarczyk-Kielak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 grudnia 2016 roku we W.

sprawy z odwołania ubezpieczonej M. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale zainteresowanego (...) im. P. we W.

z dnia 16 czerwca 2016 roku, Nr (...)

o zasiłek pogrzebowy

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 16 czerwca 2016 roku, Nr (...) w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej M. C. prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19 listopada 2015 roku mężu – J. C.;

II. zalicza koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 czerwca 2016 r. znak (...) – (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych opierając się na treści przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. na art. 83 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz na treści ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. na art. 77 ust. 1 i 2, art. 78, art. 79, art. 80 i art. 81 ust. 1, odmówił wnioskodawczyni M. C. prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19 listopada 2015r. mężu J. C..

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż w świetle powyższych przepisów, za koszty pogrzebu uważa się wydatki potwierdzone rachunkami powstałe od chwili śmierci osoby, po której przysługuje zasiłek do chwili zakończenia ceremonii pogrzebowej. Ze złożonej dokumentacji wynika natomiast, że koszty pochówku zmarłego J. C. zostały poniesione przez (...) Medyczny im. P. we W., na mocy aktu notarialnego donacji zwłok. Wobec czego, wnioskodawczyni nie była zobowiązana do ich ponoszenia.

Następnie organ rentowy podał, że w dniu 27 maja 2016 r. wnioskodawczyni wystąpiła z wnioskiem o wypłatę zasiłku pogrzebowego, po zmarłym w dniu 19 listopada 2015 r. mężu J. C., przedstawiając organowi rentowemu fakturę VAT nr (...) z dnia 18 maja 2016 r., potwierdzającą zakup nagrobka urnowego.

Wobec powyższego organ rentowy wskazał, że zakup samego nagrobka urnowego nie stanowi niezbędnych kosztów pogrzebów, a ponadto zakup został dokonany dopiero w dniu 18 maja 2016 r., tj. po zakończeniu ceremonii pogrzebowej. Z uwagi na to, wnioskodawczyni nie ma prawa do zasiłku pogrzebowego.

Wnioskodawczyni M. C. w dniu 07 lipca 2016 r. (data prezentaty, k. 2) wniosła odwołanie od w/w decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 czerwca 2016 r., domagając się zmiany zaskarżonej decyzji (k. 2-3).

W uzasadnieniu odwołania wnioskodawczyni wskazała, że w dniu 23 maja 2016 r. złożyła wniosek do organu rentowego o zwrot kosztów postawienia nagrobka na grobie po zmarłym mężu J. C., który znajduje się na cmentarzu przy ul. (...) we W.. W tym miejscu wnioskodawczyni podkreśliła, iż wiedzę o możliwości uzyskania zasiłku pogrzebowego czerpała z dostępnych publikacji prasowych, wobec czego przystąpiła do zakupu nagrobka w postaci głazu, którego koszt wynosił 2.320 zł. W/w nagrobek został postawiony na cmentarzu w dniu 18 maja 2016 r.

Kolejno wnioskodawczyni podała, że koszty pochówku: spopielenia zwłok, opłatę użycia grobu, koszty zakładu pogrzebowego, zostały poniesione przez (...) Medyczny we W., na podstawie aktu donacji sporządzonego notarialnie, w treści którego jej mąż – J. C. ofiarował po śmierci swoje ciało dla potrzeb dydaktycznych i naukowych Uniwersytetowi Medycznemu we W.. Ciało J. C. od daty śmierci do daty całkowitego „wykorzystania” było w posiadaniu uczelni.

Dalej wnioskodawczyni podała, że Zarząd Cmentarza Komunalnego przy ul. (...) we W., gdzie (...) Medyczny posiada swoją kwaterę przeznaczoną do grzebania donatorów, w ramach estetycznego zachowania wyglądu urnowych grobów (kopczyki ziemi) uznał, że koniecznym jest postawienie nagrobka, w związku z czym wnioskodawczyni podjęła decyzję o zamówieniu nagrobka skalnego w Zakładzie (...) – Kamieniarstwo, przy ul. (...) we W..

Wnioskodawczyni podniosła, że realizacja zamówienia trwała około jednego miesiąca, wobec czego, montaż nastąpił dopiero po 18 maja 2016 r.. Koszty całkowitego nagrobka to 2.320 zł.

Następnie wnioskodawczyni podkreśliła, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych z przysługującego zasiłku pogrzebowego nie poniósł żadnych wydatków, zatem odmowa refundacji wydatków w postaci nagrobka, tym bardziej wydaje się niezasadna.

Odnosząc się do argumentacji ZUS-u przedstawionej w spornej decyzji, wnioskodawczyni wskazała, że jest ona nieadekwatna do sytuacji, gdyż stwierdzenie organu rentowego, że „zakup samego nagrobka nie stanowi niezbędnego kosztu pogrzebu, a ponadto zakup został dokonany w dniu 18 maja 2016 r., tj. po zakończeniu ceremonii pogrzebowej”, nie można uznać za właściwe.

W odpowiedzi na odwołanie wnioskodawczyni Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. wniósł o oddalenie odwołania z uwagi na brak podstaw pranych do jego uwzględnienia, podtrzymując w całości argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji (k. 4).

Postanowieniem z dnia 27 października 2016 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Śródmieścia, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, zawiadomił o toczącym się postępowaniu (...) Medyczny im. P. we W. oraz wskazał na możliwości przystąpienia w/w podmiotu do sprawy w charakterze zainteresowanego, w terminie 14 dni, k. 14.

(...) Medyczny im. P. we W. przystąpił do sprawy w charakterze zainteresowanego, k. 23.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19 listopada 2015 r. zmarł mąż wnioskodawczyni – J. C..

Wolą męża wnioskodawczyni było pośmiertne oddanie ciała na potrzeby (...) im. P. we W..

W tym celu w formie aktu notarialnego został sporządzony Akt D. zwłok J. C.. Akt D. zobowiązywał (...) Medyczny we W. do poniesienia kosztów pochówku i kwatery, po wykorzystaniu zwłok.

Wobec tego, zwłoki J. C. stanowiły przedmiot badań (...) przez niecałe pół roku.

Po tym czasie, (...) podjął decyzję o zorganizowaniu pochówku zwłok. Pochówek zwłok odbył się w dniu 30 marca 2016 r., na cmentarzu przy ul. (...) we W., gdzie (...) Medyczny ma swoją kwaterę.

Koszty pogrzebu donatora – J. C., obejmujące zakup: urny, kremację ciała, pogrzebanie ciała oraz transport ciała, w wysokości 3.326,88 zł w całości poniósł (...) Medyczny im. P. we W..

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wypłacił Uniwersytetowi Medycznemu im. P. we W. zasiłku pogrzebowego, gdyż (...) nie występował o zasiłek pogrzebowy do ZUS.

Wnioskodawczyni tuż przed Ś. Wielkanocnymi otrzymała informację o tym, że następnego dnia po Ś. odbędzie się pochówek jej męża. Poprosiła jednak władze (...), aby dano jej czas przynajmniej na powiadomienie o pochówku najbliższych kolegów jej zmarłego męża. Ostatecznie w Wielki Piątek wnioskodawczynię powiadomiono, że pochówek odbędzie się drugiego dnia po Ś.. Wnioskodawczyni, z uwagi na okres świąteczny, nie informowała o tym zdarzeniu rodziny ani szerszego grona przyjaciół i wówczas nie odbyła się uroczysta ceremonia pogrzebowa.

Dowód: - oświadczenie (...) im. P. we W. z dnia 14 listopada 2016 r., k. 18,

- oświadczenie (...) im. P. we W. z dnia 18 listopada 2016 r., k. 23,

- faktura VAT nr (...), k. 24,

- potwierdzenie zapłaty za fakturę VAT nr (...), k. 25,

- przesłuchanie wnioskodawczyni, k. 40,41.

Po pogrzebie męża, wnioskodawczyni otrzymała pismo od Kanclerza (...) im. P. we W., o możliwości postawienia nagrobka.

Wobec tego, wnioskodawczyni podjęła decyzję o zakupie nagrobka w formie głazu oraz ustaliła wraz z córkami mieszkającymi za granicą, że sześć miesięcy po śmierci J. C., odbędzie się uroczysta ceremonia pogrzebowa zmarłego z udziałem rodziny i przyjaciół, co też zostało zrealizowane.

Koszt nagrobka został ustalony na kwotę 2.320 zł.

Realizacja nagrobka trwała około jednego miesiąca.

W dniu 18 maja 2016 r. został dokonany montaż nagrobka, a 19 maja 2016r. odbyła się uroczysta ceremonia pogrzebowa przy grobie zmarłego z udziałem rodziny i przyjaciół.

Wnioskodawczyni z własnych środków pokryła całkowity koszt zakupu nagrobka, tj. kwotę 2.320 zł.

Dowód: - pismo Kanclerza (...) im. P. we W., w aktach ZUS-u,

- faktura VAT nr (...) z dnia 18 maja 2016 r., w aktach ZUS-u,

- przesłuchanie wnioskodawczyni, k. 40,41

Wobec tego, w dniu 27 maja 2016 r. wnioskodawczyni wystąpiła z wnioskiem o wypłatę zasiłku pogrzebowego, po zmarłym w dniu 19 listopada 2015 r. mężu J. C., przedstawiając organowi rentowemu fakturę VAT nr (...) z dnia 18 maja 2016 r.

Decyzją z dnia 16 czerwca 2016 r. znak (...) – (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawczyni M. C. prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19 listopada 2015 r. mężu J. C..

Dowód: - wniosek wnioskodawczyni z dnia 27 maja 2016 r., w aktach ZUS-u,

- decyzja z dnia 16 czerwca 2016 r. znak (...) – (...), w aktach ZUS-u,

- przesłuchanie wnioskodawczynie, k. 40,41

Mając na uwadze powyższe ustalenia stanu faktycznego, Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jako uzasadnione podlegało uwzględnieniu w całości.

W niniejszym postępowaniu wnioskodawczynie M. C. domagała się przyznania jej prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19 listopada 2015 r. mężu J. C..

Zaskarżoną decyzją z dnia 16 czerwca 2016 r. znak (...) – (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił bowiem wnioskodawczynie M. C. prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19 listopada 2015 r. mężu J. C., wskazując m.in., że zakup samego nagrobka urnowego nie stanowi niezbędnych kosztów pogrzebów, a ponadto zakup został dokonany dopiero w dniu 18 maja 2016 r., tj. po zakończeniu ceremonii pogrzebowej.

Wobec powyższych stanowisk stron tut. Sąd miał za zadanie rozstrzygnąć, czy na tle obowiązujących przepisów, wnioskodawczynie należy się zasiłek pogrzebowy.

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, w tym przede wszystkim na oświadczeniu (...) im. P. we W. z dnia 14 listopada 2016 r., oświadczeniu (...) im. P. we W. z dnia 18 listopada 2016 r., fakturze VAT nr (...), potwierdzeniu zapłaty za fakturę VAT nr (...), piśmie Kanclerza (...) im. P. we W., fakturze VAT nr (...) z dnia 18 maja 2016 r., wniosku wnioskodawczynie z dnia 27 maja 2016 r., decyzji z dnia 16 czerwca 2016 r. znak (...) – (...), a to wobec tego, że w toku procesu żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności i wiarygodności.

Nadto dla odtworzenia stanu faktycznego niniejszej sprawy istotne były wyjaśnienia wnioskodawczynie M. C., którym Sąd dał wiarę, albowiem w całości korespondowały one ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, były spójne, logiczne i rzeczowe, a przez to stanowiące wiarygodny dowód w sprawie.

Odnosząc się do żądania wnioskodawczynie, wskazać należy, iż zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2016. 887) zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci:

1) ubezpieczonego;

2) osoby pobierającej emeryturę lub rentę;

3) osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania;

4) członka rodziny osoby wymienionej w pkt 1 i 2.

2. Członkami rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 4, są:

1) małżonek (wdowa i wdowiec);

2) rodzice, ojczym, macocha oraz osoby przysposabiające;

3) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci przysposobione i dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej;

4) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności inne dzieci niż wymienione w pkt 3;

5) rodzeństwo;

6) dziadkowie;

7) wnuki;

8) osoby, nad którymi została ustanowiona opieka prawna.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 w/w ustawy, zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu.

Nadto zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu.

Z kolei w przypadku poniesienia kosztów pogrzebu przez więcej niż jedną osobę lub podmiot, o którym mowa w ust. 2, zasiłek pogrzebowy ulega podziałowi między te osoby lub podmioty - proporcjonalnie do poniesionych kosztów pogrzebu (art. 78 ust. 1 i 2).

Najwyższą możliwą kwotę zasiłku pogrzebowego (przysługującą automatycznie członkom rodziny) określa art. 80 cyt. ustawy. Ustawodawca zastosował formułę świadczenia przysługującego w oznaczonej, ryczałtowej kwocie, która wynosi 4.000,00 zł.

Ponadto z treści art. 81 ust. 1 w/w ustawy wynika, że prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w razie niezgłoszenia wniosku o jego przyznanie w okresie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje.

Niemniej jednak ustawodawca w ust. 2 w/w przepisu przewidział wyjątek od w/w sytuacji, zgodnie z którym jeżeli zgłoszenie wniosku o zasiłek pogrzebowy w terminie określonym w ust. 1 było niemożliwe z powodu późniejszego odnalezienia zwłok lub zidentyfikowania osoby zmarłej albo z innych przyczyn całkowicie niezależnych od osoby uprawnionej, prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia pogrzebu.

Dokumentem potwierdzającym okoliczności lub przyczyny, o których mowa w ust. 2, jest zaświadczenie Policji lub prokuratury, odpis zupełny aktu zgonu lub inny dokument urzędowy potwierdzający zaistnienie okoliczności lub przyczyn uniemożliwiających zgłoszenie wniosku (art. 81 ust. 2 i 3 w/w ustawy).

Wobec treści powyższych przepisów, za bezsporny należy uznać fakt, iż wnioskodawczyni M. C. jest osobą uprawnioną do domagania się przyznania jej zasiłku pogrzebowego uwzględniającego poniesione przez nią koszty pogrzebu po zmarłym w dniu 19 listopada 2015 r. mężu J. C..

Ponadto nie budzi żadnych wątpliwości okoliczność, iż wnioskodawczyni poniosła koszty zakupu nagrobka w wysokości 2.320 zł, natomiast pozostałe koszty pochówku wysokości 3.326,88 zł, w całości zostały poniesione przez (...) Medyczny im. P. we W., który nie żądał od Zakładu (...) zasiłku pogrzebowego.

Zatem, bezspornie stwierdzić należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie poniósł żadnych kosztów związanych z pochówkiem zmarłego J. C..

Zatem kognicja Sądu ograniczała się do rozstrzygnięcia kwestii czy do kosztów pogrzebu można zaliczyć koszt zakupu nagrobka, bowiem właśnie tę okoliczność kwestionował ZUS oraz czy wnioskodawczyni może żądać zwrotu w/w środków po upływie 12 miesięcy od śmierci męża.

W tym miejscu jako zasadne jawi się odniesienie do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 2 lutego 2011 r., sygn. akt I UZP 5/10), które tut. Sąd w pełni aprobuje, a w którym Sąd Najwyższy wskazał, że obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu obejmuje zwrot kosztów bezpośrednio z pogrzebem związanych (jak przewóz zwłok, nabycie trumny, zakup miejsca na cmentarzu i in.), jak również zwrot wydatków, odpowiadających zwyczajom danego środowiska. Do tych wydatków zalicza się koszt postawienia nagrobka (w granicach kosztów przeciętnych, jeżeli nawet koszty rzeczywiste były znaczne, np. z uwagi na materiał lub wystrój nagrobku, wyższe), wydatki na wieńce i kwiaty, koszty zakupu odzieży żałobnej i in.

Posługując się pojęciem „koszty pogrzebu” trzeba opowiedzieć się za jego szerokim rozumieniem wykraczającym poza koszty związane wyłącznie z pochówkiem (uzasadnienie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2011 r., sygn. akt I UZP 5/10, opubl. LEX nr 687004).

Wobec tego, stwierdzić należy, iż na tle obowiązujących przepisów wnioskodawczyni ma prawo domagać się zwrotu kosztów poniesionych z nabyciem nagrobka.

Nadto w obowiązującym stanie faktycznym wskazać należy, iż koszty zakupu nagrobka, tj. kwota 2.320 zł stanowią koszt przeciętny nabycia nagrobka, odpowiadający panującym zwyczajom.

Odnosząc się z kolei do kwestii przekroczenia przez wnioskodawczynię terminu 12 miesięcy na zgłoszenie wniosku, podkreślić należy, iż art. 81 ust. 1 w/w ustawy, nie znajduje zastosowania do stanu faktycznego niniejszej sprawy, a zatem zarzut ten jest nieuzasadniony.

Nie ulega bowiem żadnym wątpliwościom fakt, iż wnioskodawczyni w okresie wskazanym w art. 81 ust. 1 w/w ustawy nie mogła zgłosić wniosku o wypłatę zasiłku pogrzebowego, gdyż w tym okresie nie poniosła żadnych kosztów pogrzebu. Specyfika Aktu D. polega bowiem na umożliwieniu wykorzystania zwłok zmarłego na potrzeby nauki, przez bliżej nieokreślony czas. Zatem, zgłoszenie wniosku o wypłatę zasiłku pogrzebowego, było możliwe dopiero po dniu pogrzebu, który miał miejsce dopiero w dniu 30 marca 2016 r. Do niniejszej sprawy znajduje bowiem zastosowanie wyjątek przewidziany w art. 81 ust. 2 w/w ustawy, a to wobec zaistnienia po stronie wnioskodawczyni „przyczyn całkowicie od niej niezależnych”.

Wobec tego, wskazać należy, że wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego, który wpłynął do ZUS-u w dniu 27 maja 2016 r. został złożony w ustawowym terminie.

W związku z powyższym uznać należało, że wnioskodawczyni przysługuje prawo do zasiłku pogrzebowego.

Z tych też względów, w punkcie I – wszym sentencji wyroku, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 16 czerwca 2016 r. znak (...) – (...) i przyznał wnioskodawczyni M. C. prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 19 listopada 2015 r. mężu J. C..

W punkcie II - gim sentencji wyroku Sąd zaliczył koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa, gdyż zarówno wnioskodawczyni, jak i organ rentowy są zwolnieni od obowiązku ich uiszczenia na mocy art. 94 i art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Z uwagi na powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.